

Jordbruk på Grønland

2026-01-15

Optional[© Nationen]

Alle artikler er beskyttet av lov om opphavsrett til åndsverk. Artikler må ikke viderefremmes utenfor egen organisasjon uten godkjenning fra Retriever eller den enkelte utgiver.

Les artikkelen ved å klikke her.

NATIONEN

Torsdag 15. januar 2026

MENINGER 15

MENINGER FAGLIG SNAKKA

Jordbruksarealet på Grønland er samlet i Syd-Grønland, det vil si området rundt Qaqortoq. Her et bilde fra bebyggelsen der.

FOTO: MOSTPHOTOS

Jordbruk på Grønland

For noen år siden hadde Agri Analyse et oppdrag på Grønland for Hjemmestyret i Nuuk (tidligere Godthåp). Det ga grunnlag for litt refleksjoner om Grønlands landbruk både historisk og i dag.

Christian Anton Smedshaug, Agri Analyse

Jordbruken på Grønland har vært i to faser. Den første begynte rimeligvis med Eirik Raude og de som ble med han på den norrøne bosetningen som begynte i 986. Da dro 25 skip ut fra Island, breddefulle med alt som landnåmsmenn trenger, det vil si husgeråd, redskap og ikke minst husdyr.

DET VAR stor- og småfe og hester som skulle holde liv i det nye norrøne samfunn, så det var tunge skip som seilte ut. Dessverre ble det uvær og bare 14 skip kom fram, seks sank og fem snudde. Men bosetningen ble etablert og Eirik Raude selv slo seg ned på Brattalid, sentralt i Austerbygd. Dette ble et samfunn som levde av fangst, fiske, jakt, jordbruk og handel. Særlig

var elfenben (hvalross- og narhvaltenner) ettertraktet i Europa, og ble brukt som statussymbol for konge, adel og kirke. De produserte kjøtt, melk og ull for eget forbruk i et ganske omfattende jordbruk, noe bygg dyrket de trolig også.

SISTE KJENTE livstegn fra det norrøne samfunnet var et bryllup i 1408 i Hvalsey kirke, der et strandet islandsk mannskap deltok før de returnerte til Island. Deres beretning sier intet om et svekket samfunn, men etter denne hendelsen vet vi lite.

KONTAKTEN MED Grønland ble tatt opp igjen med Hans Egede (f. i Harstad 1689) i 1721, som ville til Grønland for å misjonere for det trolige katolske norrøne samfunnet som ingen hadde hørt fra på 300 år og kunne trenge til å høre den lutherske lære. Han døde i 1758 uten å ha funnet dem, men trodde fortsatt de levde.

LANDBRUKET PÅ Grønland ble gjeninnført av den dansk-norske nyetableringen med Egede og Anders Olsen som i 1783 satte gang igjen med husdyrhold. Jordbruken og særlig den store fåreavlen i Grønland var drevet ekstensivt fram til krisevintrene 1974-75. Da hadde man, til tross for Otto Predriksens innføring av moderne sauehold i 1924, stort sett fortsatt med å holde sauen ute hele året, men med sanking/tilsyn og tilleggs-

føring om nødvendig og mulig i harde vintre.

TIL TROSS for dette var det store tap med jevne mellomrom, særlig var nedgangen vinteren 1948-49 betydelig med en halvering av antall mordyr fra 20.000 til om lag 10.000. Vinteren 1966-67 var katastrofal med fall fra 48.000 mordyr ned til 20.000. Bare få år senere falt bestanden i 1972 på 34.000 dyr, ned til 14.000 i 1976. Driftsformen kunne ikke lenger fortsette som før. Saueholdet skjer nå hovedsakelig i uisolerte sauefjøs, bygde på 1980- og 1990-tallet.

JORDBRUKSAREALET PÅ Grønland er samlet i Syd-Grønland, det vil si området rundt Qaqortoq. Dette er det samme området som Austerbygd, så valget av sted for bosetting historisk var ikke tilfeldig.

RASER ER i all hovedsak spel og det er et utstrakt samarbeid med Island om avl og andre praktiske forhold. Grønland har rundt 20.000 vinterføra sau, som gir rundt 1,1 slaktet lam per søye. Selvstyremyndighetene har hatt som mål å komme opp til om lag 35.000 lam, som vil forutsette både høyere lammetall og flere mordyr. Da blir det flere dyr å fordele kostnadene på og selvforsyningen vil øke. Slaktevektene i 2017 lå på drøye 15 kg i snitt, med klart formål å få alle over 11 kg og helst mot 15

Det er også skapt en komplett verdikjede gjennom et lammeslakteri, som ligger i Narsaq. Slakteriet foredler i hovedsak lam, moskus (vill) og noe storfe, skriver innleggsskribenten.

FOTO: JIRI HREBICEK

kg, eller mer.

DET ER også skapt en komplett verdikjede gjennom et lammeslakteri, som ligger i Narsaq. Slakteriet foredler i hovedsak lam, moskus (vill) og noe storfe. Storfeholdet skjer gjennom lette raser som dexter og belted Galloway.

ENKELTE PRODUSENTER driver også potetproduksjon. Det er også betydelig potensial for nydyrking, slik at importavhengigheten av før, kan reduseres. I dag må det importeres vinterføra da det er begrenset grasareal og bare en avling i året. Også på Grønland er rovdyr en utfordring, og her det isbjørn som er hovedskadegjører. Det skytes gjerne en isbjørn el-

ler to i nødverge i løpet av ett år.

SELV OM Grønland forbindes med is og Arktis er det altså gode muligheter for matproduksjon. Isfellene som flyter forbi gårdsbrukene gir likevel en klar beskjed om at det krever litt innsats for å få hjem mange og gode lam om høsten og ta store avlinger.

NYDYR KING OG isolerte fjøs blir trolig viktig om man skal utvikle produksjonen videre i dette unike landskapet. Akkurat som i Norge er det kapitalkostnadene som styrer omfang av investeringene og produksjon, bedre grovfør er en fordel og rovdyrene må balanseres mot beitebruket. Og verdikjeden må styrkes med største mulig volum.